

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Barbary Pořízkové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., v právní věci žalobce: **JUDr. P. Š.,** zast. JUDr. Milošem Vízdalem, advokátem se sídlem nám. Míru 123/50, Svitavy, proti žalované: **Česká advokátní komora,** se sídlem Národní tř. 118/16, Praha 1, zast. JUDr. Janem Sykou, advokátem se sídlem Školská 1736/12, Praha 1, proti rozhodnutí žalované ze dne 14. 11. 2011, sp. zn. K 109/04, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 15. 6. 2016, č. j. 9 Ad 9/2013 – 64,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Podanou kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení v záhlaví uvedeného rozsudku Městského soudu v Praze, (dále jen „městský soud“), kterým byla jako nedůvodná podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítnuta jeho žaloba proti shora označenému rozhodnutí senátu odvolací kárné komise České advokátní komory (dále také „ČAK“ nebo „žalovaná“). Tímto rozhodnutím bylo zrušeno rozhodnutí kárného senátu kárné komise žalované ze dne 7. 1. 2011, sp. zn. K 109/04 (dále také „rozhodnutí správního orgánu I. stupně“) a při nezměněném výroku o vině a nákladech kárného řízení byla

stěžovateli podle § 32 odst. 3 písm. c) zákona č. 85/96 Sb., o advokacii, ve znění účinném pro projednávanou věc (dále jen „zákon o advokacii“), uložena pokuta ve výši 100 000 Kč.

[2] Kárný senát uznal stěžovatele vinným kárným proviněním tím, že 1) v době od 1. 4. 2004 nejméně do 16. 6. 2004 ustanovoval svým zástupcem pro jednotlivé úkony právní pomoci svého zaměstnance JUDr. E.Z., ač mu bylo známo, že JUDr. E.Z. byl pravomocným rozsudkem Okresního soudu v S. ze dne 31. 3. 2003, č. j. 2 T 335/2002 uznán vinným trestným činem poškozování věřitele podle § 256 odst. 1, 3 tr. zákona, a za to odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 1 roku s podmíněným odkladem na dobu 1 roku a že z toho důvodu byl rozhodnutím představenstva ČAK ze dne 9. 2. 2004 č. j. P 99/00 podle § 8 odst. 1 písm. e) zákona o advokacii vyškrtnut ze seznamu advokátů vedeném ČAK, 2) poté, co mu byl jako zástupci žalovaného O.M. v řízení vedeném u Okresního soudu v Pardubicích pod č. j. 10 C 164/2000 dne 13. 1. 2005 doručen rozsudek tohoto soudu č. j. 10 C 164/2000-185, O.M. nejméně do 11. 6. 2005 řádně neinformoval o obsahu tohoto rozsudku, o datu jeho doručení ani o běhu odvolací lhůty, přičemž ani sám proti tomuto rozsudku odvolání nepodal, 3) poté, co mu byl jako zástupci žalovaného O.M. v řízení vedeném u Okresního soudu v Pardubicích pod č. j. 10 C 130/2001 dne 24. 8. 2004 doručen rozsudek tohoto soudu č. j. 10 C 130/2001-112, O.M. řádně neinformoval o obsahu tohoto rozsudku a o datu jeho doručení a poté, co proti tomuto rozsudku podal blanketové odvolání a soudem byl vyzván, aby ho ve stanovené lhůtě odůvodnil, této výzvě nevyhověl, v důsledku čehož bylo toto odvolání odmítnuto,

tedy

ad 1) nechránil a neprosazoval práva a oprávněné zájmy klienta, při výkonu advokacie nejednal čestně, při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržoval pravidla profesionální etiky ukládající mu povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu; ustanovil svým zástupcem pro provedení jednotlivých úkonů právní moci svého zaměstnance, u něhož vzhledem k jeho osobním vlastnostem musel předpokládat, že je neprovede v souladu s právy a povinnostmi, které pro advokáta vyplývají ze zákona a ze stavovských předpisů; ad 2) a ad 3) nechránil a neprosazoval práva a oprávněné zájmy klienta a neřídil se jeho pokyny; při výkonu advokacie nejednal svědomitě a nevyužíval důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci neuplatnil v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládal za prospěšné, při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržoval pravidla profesionální etiky ukládající mu povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušný chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu a povinnost klienta řádně informovat, jak vyřizování jeho věci postupuje a poskytovat mu včas vysvětlení a podklady potřebné pro uvážení dalších příkazů;

čímž

ad 1) porušil § 16 odst. 1, 2, § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 Pravidel profesionální etiky a čl. 2 odst. 1 Usnesení představenstva ČAK č. 6/1998 ve znění Redakčního sdělení o opravě tiskových chyb, které bylo oznámeno v částce 1/1999 Věstníku, a ve znění Usnesení představenstva ČAK č. 1/2002 ze dne 3. 9. 2002, které bylo

uveřejněno v částce 3/2002 Věstníku; ad 2) a ad 3) porušil § 16 odst. 1,2, § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 a čl. 9 odst. 1 Pravidel profesionální etiky.

[3] Za tato kárná provinění mu bylo uloženo kárné opatření – pokuta ve výši 150 000 Kč, kterou odvolací senát kárné komise žalované mj. s ohledem na majetkové poměry stěžovatele snížil na částku 100 000 Kč. V ostatním se plně ztotožnil se závěry prvostupňového rozhodnutí.

[4] Předmětem sporu v projednávané věci je otázka, zda lze vytýkané jednání ad 1) považovat za kárné provinění.

[5] Městský soud vycházel ze zákona o advokacii, ze kterého jasně plyne vázanost advokáta stavovskými předpisy (§ 16 odst. 1 věta druhá, § 17), mezi něž patří i v době spáchání kárného provinění účinný čl. 2 odst. 1 usnesení představenstva ČAK č. 6/1998. V něm jsou stanoveny obecně platné podmínky pro ustanovování substitutů.

[6] Základními podmínkami pro pověření zaměstnance provedením jednotlivých úkonů jsou jeho osobní vlastnosti, dosavadní praxe a povaha věci. Pokud byl v daném případě advokát vyškrtnut ze seznamu advokátů, navíc pro spáchání úmyslného trestného činu (poškozování věřitele), je zcela zřejmé, že jeho osobní vlastnosti a předchozí praxe nedávají (minimálně po dobu vyškrtnutí ze seznamu advokátů) záruku, že bude své klienty řádně zastupovat, resp. je mu právě vyškrtnutím ze seznamu advokátů toto zastupování v rámci advokacie výslovně zakázáno. Na této skutečnosti pak nemůže nic změnit to, že JUDr. E. Z. byl následně opět zapsán jako advokát.

[7] Soud se ztotožnil s žalovanou, že stěžovatel porušil i obecná pravidla profesionální etiky týkající se důstojnosti a vážnosti stavu, neboť daným jednáním JUDr. E. Z. umožnil skrytý výkon advokacie, když jej mimo jiné pověřoval i jednáním před soudy ve věcech jeho dřívějších klientů (které jako samostatný advokát již nesměl zastupovat).

[8] Nesouhlasil s žalobním tvrzením, že stěžovatelův postup byl schválen bývalým tajemníkem ČAK JUDr. K., neboť toto tvrzení nebylo prokázáno žádným důkazem provedeným ve správním řízení (vyjma vlastní výpovědi stěžovatele samého).

[9] Z dopisu tajemníka ČAK ze dne 17. 5. 2004 (tj. již v době páchání kárného provinění) naopak plyne to, že tajemník žalované JUDr. Krym byl kontaktován JUDr. E.Z., nikoli stěžovatelem a odpovídal pouze na obecný dotaz týkající se pověřování zaměstnanců a zpětné působnosti novely usnesení č. 6/1998.

[10] Tato novela (vložení § 9a) s účinností od 11. 7. 2014 stanovovala výslovnou nepřípustnost ustanovení (při jakémkoliv úkonu) zástupcem zaměstnance, který byl vyškrtnut ze seznamu advokátů pro spáchání trestného činu, a to po dobu 5 let. Pokud bylo v dopise uvedeno, že pověřovat zaměstnance zastupováním lze pouze při jednotlivých úkonech (nikoli ve věci samé), nepředjímal tím tajemník žalované, o jaké konkrétní úkony a o jakého konkrétního zaměstnance se má jednat. Ani z dalšího obsahu dopisu nelze nijak dovodit, že by žalovaná schválila v té době již stěžovatelem používaný postup při ustanovování substituta. Stěžovatel konkrétnější dotaz na žalovaného v tomto směru nevznesl a od svého postupu ještě další měsíc neupustil.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalované

[11] Stěžovatel brojí proti rozsudku městského soudu kasační stížností z důvodu dle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

[12] Po obsáhlé rekapitulaci dosavadního řízení poukazuje na to, že vytýkané jednání trvalo pouze necelé 3 měsíce. Jednalo se jen o 2 maximálně 3 případy. V době rozhodování senátu odvolací kárné komise uplynulo od vytýkaného jednání celkem 7 let.

[13] Pověřování vyškrtnutého advokáta JUDr. E. Z. jednotlivými úkony nebylo zakázáno žádným předpisem. Novelizované ustanovení čl. 9 nabylo účinnosti několik měsíců po skončení pověřování JUDr. E. Z. úkony právní služby. Naopak sám stěžovatel jednal, jak s tajemníkem ČAK (JUDr. K.), tak s tehdejším předsedou ČAK (JUDr. Čermákem). Skutečnost, že dopis ze dne 17. 5. 2004 byl adresován, nikoliv stěžovateli, ale přímo JUDr. E. Z., je zcela nerozhodná. Podstatným je, že takový dopis existoval. V souladu s čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod může každý činit, co není zákonem zakázáno a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá. Stěžovatel vycházel z § 26 odst. 2 zákona o advokacii, podle kterého může advokáta při jednotlivých úkonech právní pomoci zastupovat i zaměstnanec advokáta nebo advokátní koncipient.

[14] Předsedkyně Okresního soudu v Pardubicích JUDr. Pfeiferová nepodala stížnost, ale pouhý dotaz.

[15] Neprovedení navrhovaného výslechu svědka je v rozporu s evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a svobod, jakož i v rozporu se závěrem rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 6. 2009, č. j. 9 As 58/2008 - 63, dle kterého v řízení o uložení sankce trestněprávní povahy není možné pominout důkaz navržený obviněným. JUDr. E. Z. se měl vyjádřit nejen k tomu, v jakých věcech zastupoval a co konkrétně dělal, ale měl se také vyjádřit k jednání se zástupci ČAK, kteří mu postup poradili a doporučili.

[16] Nesouhlasí s tvrzením městského soudu, že zavinil průtahy v kárném řízení. Stěžovatel byl zastoupen po celou dobu zástupcem, který se z jednání omluvil pouze jednou, a to z důvodu zdravotního stavu po operaci srdce. Zdůrazňuje, že nikdy netrval na tom, že se musí jednání osobně zúčastnit. Předpokládal, že řízení proběhne bez jeho účasti, a to v podstatně kratší době. Z tohoto důvodu také pověřil zastupováním JUDr. Moravcovou, poté co vypověděla plnou moc, převzal věc již uzdraveny JUDr. Vízdal.

[17] V období let 2008 a 2009 stěžovatel absolvoval konzervativní léčbu v České republice pro vážné nádorové onemocnění a prodělal operační zákrok - odnětí části orgánů. V mezidobí absolvoval i přírodní léčbu právě v Uzbekistánu, aby eliminoval negativní vedlejší následky konzervativní léčby. O tom, že takový způsob byl správný, svědčí mimo jiné skutečnost, že stěžovatel žije.

[18] Poukazuje na změnu kárné praxe, kdy se za podobná jednání udělují podstatně nižší sankce.

[19] Navrhuje, aby Nejvyšší správní soud rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[20] Žalovaná ve vyjádření uvádí, že kasační námitky jsou pouze obecné. Stěžovatel opakuje svoji argumentaci, aniž by však konkrétním způsobem reagoval na závěry městského soudu.

[21] Délka protiprávního jednání, jakož i délka kárného řízení byla zohledněna v rámci snížení pokuty. K celkové délce kárného řízení odkazuje na obsah kárného spisu, omluvy a důvody odročování, lékařské zprávy.

[22] Stěžovatel zcela přehlíží obsah dopisu tajemníka ČAK a jeho kontext. Argumentace Listinou není na místě. Nikdo není nucen, aby byl do seznamu advokátů zapsán, každý tak činí zcela dobrovolně.

[23] Kárný žalobce postupuje z úřední povinnosti, a proto otázka, zda se ze strany předsedkyně okresního soudu jednalo o stížnost či pouhý dotaz, není rozhodující.

[24] Výslech navrženého svědka nebyl shledán potřebným, neboť ve věci byla dostatečná důkazní situace.

[25] Navrhuje zamítnutí kasační stížnosti.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[26] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Poté přezkoumal napadený rozsudek městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil při tom, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[27] Mezi stranami není sporné konkrétní jednání stěžovatele (pověřování vyškrtnutého advokáta úkony právní služby včetně zastupování před soudy), nýbrž to, zda vytýkané jednání je či není kárným proviněním advokáta.

[28] Námitky, dle kterých byl stěžovatel ze strany žalované ujištěn o správnosti svého postupu, nejsou důvodné, neboť nemají oporu v obsahu správního spisu.

[29] Z kárného spisu soud ověřil, že stěžovateli bylo známo, že JUDr. E. Z. byl odsouzen pro úmyslný majetkový trestný čin a byl proto vyškrtnut ze seznamu advokátů. I přes tuto skutečnost stěžovatel opakovaně pověřil JUDr. E. Z. zastupováním jeho bývalých a následně stěžovatelem převzatých klientů před soudy (v období nejméně od 1. 4. 2014 do 16. 6. 2004), a umožnil vyškrtnutému advokátovi kontinuálně poskytovat jeho bývalým klientům právní službu.

[30] Ve spisu je založen dopis tajemníka ČAK ze dne 1. 4. 2004, adresovaný JUDr. E. Z. ve věci jeho dotazu ohledně zajištění ochrany klientů vyškrtnutého advokáta. Z obsahu toho dopisu je zřejmé, že ochrana klientů může být zajištěna stanovením zástupce přímo ČAK nebo výzvou vyškrtnutému advokátovi, aby se dohodl o převzetí klientů s jiným advokátem, a v případě neúspěchu pak určí ČAK zástupce sama.

[31] Z dopisu tajemníka ČAK ze dne 17. 5. 2004 adresovanému opět JUDr. E. Z., vyplývá obecná odpověď na obecný dotaz týkající se pověřování zaměstnanců jednotlivými úkony právní služby a zpětné působnosti novely usnesení č. 6/1998.

[32] Z obsahu obou dopisů představitelů ČAK nelze vyčíst žádné stanovisko k zastupování vyškrtnutého advokáta v soudním řízení, natož jeho schválení. Ostatně stěžovatel sám se nikdy žalované na povahu vytýkaného jednání nedotazoval. Údajné jednání stěžovatele s tajemníkem JUDr. K. či tehdejším předsedou ČAK JUDr. Čermákem je v rovině subjektivních, ničím nepodložených tvrzení. Z obsahu žaloby soud ověřil, že stěžovatel tajemníka žalované jako svědka v řízení před městským soudem nenavrhoval. O tvrzeném jednání s předsedou ČAK žaloba zcela mlčí.

[33] Stěžovatel navrhoval pouze výslech vyškrtnutého advokáta JUDr. E. Z., a to zejména k povaze a celkové době jeho zastupování s tím, že se nejednalo o skrytý výkon advokacie. V žalobě byla namítána právě krátká doba, po kterou mělo vytýkané jednání trvat, neexistence předpisu, který by zastupování vyškrtnutého advokáta zakazoval a povaha zastupování, kterou nelze dle stěžovatele podřadit pod skrytý výkon advokacie.

[34] S hodnocením městského soudu o neprovedení navrhovaného výslechu vyškrtnutého advokáta pro nadbytečnost, se kasační soud plně ztotožňuje. Závěry rozsudku ve věci sp. zn. 9 As 58/2008 na projednávanou věc nedopadají a stěžovatel je účelově vytrhává z kontextu. V této věci soud judikoval, že pokud správní orgán z vlastní iniciativy vyslechl za účelem prokázání určité skutečnosti (konkrétně prokázání či vyloučení případného znečištění vozovky v době nehody) několik svědků, a následně odmítl ke stejným skutečnostem vyslechnout svědky navržené stěžovatelem, s odkazem na jejich nadbytečnost, pak tímto porušil právo obviněného z přestupku navrhnout v řízení důkazy na svou obhajobu. V nyní projednávané věci však nebylo o délce ani povaze vytýkaného jednání žádného sporu.

[35] Ve spisu jsou založeny mj. i písemnosti místopředsedkyně Okresního soudu v Pardubicích (písemnost ze dne 8. 4. 2004) a Libora Malého (dopis ze dne 5. 5. 2004), ze kterých je zastupování stěžovatelem převzatých klientů vyškrtnutým advokátem před soudy v rozhodné době zřejmé. Stejně tak jsou ve spisu založeny dopisy samotného stěžovatele adresované žalované ze dne 25. 5. 2004 a 16. 6. 2004, či výpověď jeho zástupce při jednání kárného senátu (dne 19. 11. 2010 a 7. 1. 2011), které povahu i dobu vytýkaného jednání potvrzují. Spor byl a je veden v rovině posouzení tohoto jednání včetně obsahu písemností žalované, adresované JUDr. E. Z.

[36] Otázka, zda písemnost místopředsedkyně okresního soudu je dotazem či stížností je pro posouzení sporu skutečně nepodstatná. Městský soud navíc zcela správně uvedl, že šlo o dotaz, který ČAK dle obsahu posoudila jako stížnost (srov. str. 4 rozsudku) a soudu není zřejmé, co ze svého obecného tvrzení stěžovatel v kasační stížnosti dovozuje.

[37] Námitka, dle které pověřování JUDr. E.Z. jednotlivými úkony nebylo zakázáno žádným předpisem, neboť novelizované ustanovení čl. 9 nabylo účinnosti několik měsíců po skončení pověřování JUDr. E. Z., se zcela míjí s rozhodovacími důvody městského soudu. Soud ve vztahu k namítané neexistenci předpisu, který by posuzovaný postup stěžovatele zakazoval, argumentoval zejména § 16 odst. 1 věta druhá a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 2 odst. 1 usnesení představenstva ČAK č. 6/1998, v němž byly v rozhodné době stanoveny obecně platné podmínky pro ustanovování substitutů (srov. strana 9 napadeného rozsudku). Tuto argumentaci však kasační námitky žádným způsobem nenapadají. Odkaz na Listinu základních práv a svobod je pak v této souvislosti nepřípadný a navíc i zcela obecný.

[38] Obdobně i v kasační stížnosti namítaná změna správní praxe je v rovině obecného ničím nepodloženého tvrzení, které nemá Nejvyšší správní soud jak přezkoumat.

[39] K délce kárného řízení je třeba nejprve uvést, že městský soud stěžovateli přisvědčil, že od spáchání vytýkaného jednání uplynula dlouhá doba, zdůraznil však, že prodlení bylo způsobeno především samotným stěžovatelem. Žalovaná zohlednila i majetkové poměry stěžovatele, a následné snížení uložené pokuty odvolacím orgánem soud proto považoval za dostatečné.

[40] Z kárného spisu je zcela nepochybné, že stěžovatel prostřednictvím svého zástupce opakovaně žalovanou žádal o odročení jednání s odůvodněním, že je mimo Českou republiku (případně, že jeho osobní účast je při jednání kárného senátu nutná, srov. např. omluvu ze dne 30. 11. 2006). O odročení jednání žádal opakovaně i sám zástupce stěžovatele a to jak z důvodu kolize zastupování či z důvodu jednání zastupitelstva obce, ve které byl v rozhodné době místostarostou, tak 8. 9. 2008 z důvodu stěžovatelem v kasační stížnosti uváděné operace srdce. Žalovaná vždy žádostem stěžovatele či jeho zástupce vyhověla, ačkoliv je zcela žádoucí i běžné, aby si v případě opakujících se kolizí s jinými jednáními advokát, na jehož straně opakovaně překážky vznikly, zajistil pro kolidující jednání substituta. Soud v žádném případě nezlehčuje stěžovatelem prodělané onemocnění, nicméně délka kárného řízení nebyla zapříčiněna pouze jeho zdravotním stavem. Provedené snížení uložené sankce proto považuje za přiměřené a dostačující.

V. Závěr a náklady řízení

[41] S ohledem na výše uvedené dospěl soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl. O věci rozhodl bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s., dle kterého o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání.

[42] O nákladech řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly. Z uvedených důvodů soud rozhodl, že žádnému z účastníků se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. ledna 2017

JUDr. Barbara Pořízková
předsedkyně senátu